

Świadczenia dla osób niepełnosprawnych: Renta z tytułu niezdolności do pracy – przesłanki uzyskania świadczenia

Przyznawane przez ZUS świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy **nie jest w żaden sposób powiązane z posiadaniem orzeczenia o stopniu niepełnosprawności**. Oznacza to, że nawet osoby, które legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, nie kwalifikują się automatycznie do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy. Osoba niepełnosprawna, która chciałaby otrzymać świadczenie z ZUS musi przejść przez odrębną procedurę oraz spełnić przesłanki do uzyskania tegoż świadczenia.

Przesłanki te można podzielić na 3 kategorie:

1. Niezdolność do pracy

Najprościej rzecz ujmując pojęcie "**niezdolny do pracy**" oznacza, że dana osoba z uwagi na stan zdrowia nie kwalifikuje się do wykonywania pracy zarobkowej. Art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. tekst jednolity z 2021r. poz. 291 z późn. zm.) - dalej u.e.r.FUS, definiuje osobę niezdolną do pracy jako osobę, "która całkowicie lub częściowo utraciła zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu". Tym samym rozróżnia się dwa rodzaje niezdolności do pracy:

- **całkowitą** – która oznacza brak zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy (art. 12 ust. 2 u.e.r.FUS)
- **częściową** – która oznacza utracenie zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji w znacznym stopniu (art. 12. ust. 3 u.e.r.FUS).

Oceniając stopień niezdolności do pracy i przewidywany okres jej trwania oraz rokowania w zakresie odzyskania zdolności do wykonywania pracy bierze się pod rozwagę dwa kryteria:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 u.e.r.FUS)

Ważne! Niezdolność do pracy jest orzekana na okres do 5 lat, z wyjątkiem przypadku gdy zgodnie z wiedzą medyczną nie ma rokowań do odzyskania zdolności do pracy przed upływem okresu 5 lat.

2. Okres składkowy i nieskładkowy

Drugą obligatoryjną przesłanką do otrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy jest posiadanie określonego okresu składkowego i nieskładkowego tj. odpowiedniego stażu ubezpieczenia społecznego. W zależności od wieku powstania niezdolności do pracy staż ten ma inny wymiar, a mianowicie okres składkowy i nieskładkowy muszą wynosić łącznie co najmniej:

- 1 rok - jeśli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat,
- 2 lata - jeśli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 – 22 lat,
- 3 lata - jeśli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 – 25 lat,
- 4 lata - jeśli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 – 30 lat,
- 5 lat - jeśli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat (w tym przypadku okres ten musi przypadać w ciągu ostatnich 10 lat przed dniem, w którym został złożony wniosek o rentę lub przed dniem, w którym powstała niezdolność do pracy).

3. Moment powstania niezdolności do pracy

Trzecia ostatnia kategoria przesłanek do uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy dotyczy tego, w jakim momencie powstała niezdolność do pracy. Niezdolność musi się pojawić w czasie okresów składkowych i nieskładkowych określonych w art. 57 ust. 1 pkt 3 u.e.r.FUS albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja gdy mamy do czynienia z całkowitą niezdolnością do pracy oraz posiadaniem co najmniej 20-letniego stażu ubezpieczeniowego (w przypadku kobiet) lub 25-letniego stażu ubezpieczeniowego (w przypadku mężczyzn). W takich przypadkach nie ma obowiązku spełnienia przesłanek z art. 57 ust. 1 pkt 3 u.e.r.FUS.